

Spis treści

O autorach	XV
Wykaz skrótów	XVII
Wstęp	XXV
Rozdział I. Postępowanie w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Piotr Mrozek)	1
1. Wprowadzenie	1
2. Ustalanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i związana z tym organizacja działu	2
2.1. Organizacja działu związana z ustalaniem prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego – uwarunkowania prawne	2
2.2. Przygotowanie działu odpowiedzialnego za ustalanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego do nowego okresu świadczeniowego	2
3. Postępowanie w sprawie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego – sytuacje problemowe	5
3.1. Braki formalne w składanych przez wnioskodawcę dokumentach	5
3.2. Brak możliwości załatwienia sprawy w terminie	6
3.3. Zawieszenie postępowania	7
4. Osoby uprawnione do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	8
4.1. Pojęcie osoby uprawnionej	8
4.2. Prawo do świadczeń w zależności od wieku	10
5. Okres świadczeniowy	11
5.1. Ustalenie prawa do świadczeń na okres świadczeniowy	11
5.2. Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na okres inny niż świadczeniowy	12
6. Wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego	15
7. Właściwość organu w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	16
7.1. Organ właściwy do rozpatrzenia wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	16
7.2. Postępowanie w razie zmiany miejsca zamieszkania	16
	V

8. Wniosek i dokumenty konieczne do ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	17
8.1. Zakres informacji we wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	17
8.2. Postępowanie w przypadku złożenia wniosku i załączników drogą elektroniczną	19
8.3. Załączniki do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	21
8.3.1. Katalog wymaganych załączników do wniosku	21
8.3.2. Poświadczanie zgodności odpisu dokumentu z oryginałem	23
8.4. Obowiązek organu samodzielnego pozyskania informacji i dokumentów od innych organów	23
8.5. Zasady przetwarzania danych gromadzonych na podstawie przepisów PomocAlimU w rejestrze centralnym	26
9. Przesłanki odmowy prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	29
10. Pytania i odpowiedzi	30
10.1. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego na wniosek pełnoletniego wnioskodawcy mieszkającego u babci	30
10.2. Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na nowy okres świadczeniowy a pobyt w młodzieżowym ośrodku wychowawczym	31
10.3. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego i zasiłek rodzinny dla słuchacza liceum dla dorosłych	32
10.4. Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na osobę, która studiuje za granicą	34
10.5. Rezygnacja z nauki małoletniej osoby uprawnionej do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	35
10.6. Pobieranie renty socjalnej przez osobę uprawnioną legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności a uzyskanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego	36
10.7. Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego a przebywanie w areszcie	36
10.8. Przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego a zaświadczenie z sądu o bezskuteczności egzekucji	37
10.9. Bezskuteczność egzekucji podstawowym warunkiem uzyskania świadczeń alimentacyjnego a kolejność zaspokajania wierzytelności	39
10.10. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego a zaświadczenie wydane przez syndyka masy upadłości	41
10.11. Wyrównanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego po otrzymaniu informacji od komornika o zmianie wysokości alimentów	42
10.12. Wniosek o wydanie kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności wcześniej niż na dwa miesiące przed „wygaśnięciem” dotychczasowego orzeczenia ..	42
10.13. Wydanie zaświadczenia, gdy wniosek o wydanie nowego orzeczenia o niepełnosprawności ma braki formalne	43
11. Wzory	44

Rozdział II. Ustalenie sytuacji dochodowej. Zasada „złotówka za złotówkę w FA” (Piotr Mrozek)	47
1. Ustalenie składu rodziny	47
2. Ustalenie wysokości dochodu rodziny i dochodu w przeliczeniu na osobę w rodzinie	48
2.1. Kryterium dochodowe i jego waloryzacja	48
2.2. Rodzaje dochodów	49
2.2.1. Definicja dochodu	49
2.2.2. Dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne	52
2.2.3. Dochód uzyskany poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej	55
2.2.4. Dochód z gospodarstwa rolnego	56
2.2.5. Dochód w związku z tzw. ulgą dla młodych	57
2.2.6. Dochód z trzynastej emerytury	58
2.2.7. Dochód, gdy osoba uprawniona pozostaje pod opieką opiekuna prawnego	58
2.2.8. Dochód z ulgi na relokację	58
2.2.9. Dochód z ulgi dla rodzin wychowujących co najmniej czworo dzieci	60
2.2.10. Dochód z ulgi od dochodów emerytów	61
2.3. Sposób ustalania dochodu	62
2.3.1. Ustalanie dochodu rodziny – czynności podejmowane przez organ ..	62
2.3.2. Dochód utracony	64
2.3.3. Dochód uzyskany	65
2.3.4. Utrata lub uzyskanie dochodu a ponowne zatrudnienie u tego samego pracodawcy	66
3. Zasada „złotówka za złotówkę” przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	70
3.1. Zagadnienia ogólne	70
3.2. Zastosowanie zasady „złotówka za złotówkę w FA”	71
3.3. Zastosowanie zasady „złotówka za złotówkę w FA” w praktyce	73
4. Pytania i odpowiedzi	87
4.1. Skład rodziny na potrzeby ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego – umowa notarialna ustalająca alimenty	87
4.2. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego a renta sieroca lub inne świadczenie przyznane przez instytucję zagraniczną	89
4.3. Dochód na potrzeby ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego a wypłata świadczenia rodzicielskiego	90
4.4. Pobieranie renty socjalnej przez osobę uprawnioną legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności a prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	91
4.5. Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego – zmiana dochodów po wyjściu za mąż	91
	VII

4.6. Dochód na potrzeby przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego – stypendium dla bezrobotnych nieopodatkowane oraz stypendium sportowe	92
4.7. Dochód z praktyki absolwenckiej a dochód na potrzeby ustalenia prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego	94
4.8. Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego – nieegzekwowanie alimentów	95
4.9. Decyzja odmowna w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego a zmiana wysokości limitu świadczenia	96
5. Wzory	97
Rozdział III. Postępowanie odwoławcze przed samorządowym kolegium odwoławczym (Piotr Mrozek)	99
1. Tryb postępowania w razie złożenia odwołania od decyzji organu pierwszej instancji – zagadnienia praktyczne	99
1.1. Odwołanie od decyzji organu pierwszej instancji – postępowanie strony	99
1.2. Odwołanie od decyzji organu pierwszej instancji – procedura postępowania organu pierwszej instancji	100
2. Rozstrzygnięcie odwołania przez samorządowe kolegium odwoławcze i dalszy tryb postępowania organu pierwszej instancji	102
2.1. Postępowanie wyjaśniające	102
2.2. Wydanie decyzji przez samorządowe kolegium odwoławcze	103
2.2.1. Możliwe rozstrzygnięcia samorządowego kolegium odwoławczego .	103
2.2.2. Utrzymanie w mocy zaskarżonej decyzji	103
2.2.3. Uchylenie zaskarżonej decyzji w całości albo w części i w tym zakresie orzeczenie co do istoty sprawy	104
2.2.4. Uchylenie zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania w całości lub w części	104
2.2.5. Umorzenie postępowania odwoławczego	105
2.2.6. Uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji	105
3. Pytania i odpowiedzi	107
3.1. Ostateczność wydanej przez ośrodek pomocy społecznej decyzji bez uzasadnienia	107
3.2. Odstąpienie od sporządzenia uzasadnienia decyzji a treść pouczenia	107
3.3. Wydanie decyzji odmownej po przekazaniu przez samorządowe kolegium odwoławcze sprawy do ponownego rozpatrzenia a konieczność wszczęcia postępowania	109
4. Wzory	110
Rozdział IV. Procedura wzruszania ostatecznej decyzji administracyjnej (Piotr Mrozek)	111
1. Wzruszenie ostatecznej decyzji administracyjnej	111
2. Uchylenie ostatecznej decyzji administracyjnej	113
3. Zmiana ostatecznej decyzji administracyjnej	116

3.1. Ogólne zasady zmiany ostatecznej decyzji przyznającej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	116
3.2. Szczegółne zasady zmiany decyzji przyznającej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie świadczeniowym 2024/2025 po zmianie wysokości świadczenia	117
4. Wygaśnięcie decyzji administracyjnej	118
5. Stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej	119
5.1. Zastosowanie procedury stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej	119
5.2. Tryb postępowania – zagadnienia praktyczne	120
6. Wznowienie postępowania administracyjnego	122
6.1. Zastosowanie procedury wznowienia postępowania administracyjnego w przypadku ostatecznej decyzji administracyjnej	122
6.2. Tryb wznowienia postępowania	123
6.3. Rodzaje decyzji administracyjnych kończących postępowanie po wznowieniu postępowania	124
7. Pytania i odpowiedzi	126
7.1. Wyrównanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego po otrzymaniu informacji od komornika o zmianie wysokości alimentów	126
7.2. Wstrzymanie wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na skutek śmierci dłużnika alimentacyjnego	127
7.3. Wniosek o wstrzymanie wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego a uchylenie decyzji	129
7.4. Przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego a umieszczenie w pieczy zastępczej po śmierci przedstawiciela osoby uprawnionej	130
7.5. Prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego – zmiana dochodów po wyjściu za mąż	131
7.6. Zmiana wysokości limitu świadczenia z funduszu alimentacyjnego a postępowanie organu pomocy społecznej	132
8. Wzory	133
Rozdział V. Procedura dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Piotr Mrozek)	135
1. Definicja świadczeń nienależnie pobranych	135
2. Wszczęcie postępowania administracyjnego	136
3. Ustalenie wysokości należności i ich dochodzenie	137
4. Ustalenie sposobu spłaty należności	138
5. Zwrot świadczeń wypłaconych po śmierci osoby uprawnionej	138
6. Rodzaje decyzji administracyjnych związanych z nienależnie pobranymi świadczeniami z funduszu alimentacyjnego	139
7. Pytania i odpowiedzi	144
7.1. Uznanie kwot przekazanych przez komornika jako nienależnie pobrane świadczenie z funduszu alimentacyjnego	144

7.2. Nienależnie pobrane świadczenia z funduszu alimentacyjnego a zadłużenie dłużnika alimentacyjnego	144
7.3. Wpłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego a bezpośrednia wpłata alimentów przez dłużnika alimentacyjnego	145
7.4. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego przez komornika a świadczenia z funduszu alimentacyjnego	146
7.5. Świadczenie wypłacane z funduszu alimentacyjnego za miesiąc, w którym dłużnik alimentacyjny umiera	147
7.6. Ustalenie wysokości nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego po uzyskaniu dochodu	149
7.7. Ustalenie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego – bezpośrednie przekazanie alimentów	150
7.8. Postępowanie organu w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego a wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego	152
7.9. Dochodzenie należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego ...	153
7.10. Zwrot nienależnie pobranego świadczenia z funduszu alimentacyjnego	154
8. Wzory	155
Rozdział VI. Procedura postępowania wobec dłużnika alimentacyjnego	
(Piotr Mrozek)	159
1. Wprowadzenie	159
2. Postępowanie organu właściwego wierzyciela	160
2.1. Obowiązek podjęcia działań mających na celu odzyskanie od dłużnika alimentacyjnego wypłaconych za niego świadczeń alimentacyjnych	160
2.2. Procedura postępowania organu właściwego wierzyciela	160
2.2.1. Informacja i wnioski do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego	160
2.2.2. Ustalenie miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego	161
2.2.3. Dochodzenie należności od dłużników alimentacyjnych w drodze egzekucji sądowej	161
2.2.4. Przyłączenie się organu właściwego wierzyciela do postępowania egzekucyjnego	162
2.2.5. Pozostałe działania organu właściwego wierzyciela	164
3. Postępowanie organu właściwego dłużnika	164
3.1. Przesłanki wszczęcia procedury wobec dłużnika	164
3.1.1. Zagadnienia ogólne	164
3.1.2. Odpowiedzialność karna dłużnika alimentacyjnego	165
3.2. Procedura postępowania po wpłynięciu wniosku od organu właściwego wierzyciela o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego	167
3.2.1. Procedura postępowania organu właściwego dłużnika w razie skierowania nowego wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego	167

3.2.2. Procedura postępowania organu właściwego dłużnika w razie skierowania kolejnego wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego	170
3.3. Przesłanki zwrotu prawa jazdy dłużnikowi alimentacyjnemu	171
4. Wniosek dłużnika alimentacyjnego o umorzenie należności – tryb postępowania	171
4.1. Przesłanki pozytywnego rozpatrzenia wniosku dłużnika alimentacyjnego o umorzenie należności	171
4.2. Procedura postępowania organu właściwego dłużnika w razie złożenia wniosku o umorzenie należności z art. 30 ust. 1 PomocAlimU	173
4.3. Procedura postępowania organu właściwego wierzyciela w razie złożenia wniosku o umorzenie należności z art. 30 ust. 1 i ust. 2 PomocAlimU	174
5. Pytania i odpowiedzi	175
5.1. Organ egzekucyjny w sprawach o roszczenia alimentacyjne	175
5.2. Realizacja świadczenia z funduszu alimentacyjnego w związku ze zmianą miejsca zamieszkania wierzycielki a działania wobec dłużnika alimentacyjnego	177
5.3. Zawiadomienie dłużnika alimentacyjnego – wykazanie stanu zadłużenia ..	178
5.4. Zawieszenie działalności gospodarczej przez dłużnika alimentacyjnego	179
5.5. Działania organu pomocy społecznej, który nie ustalił miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego	180
5.6. Dwie decyzje o uznaniu za dłużnika uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	181
5.7. Działania organu właściwego, gdy nie jest wypłacane świadczenie z funduszu alimentacyjnego	182
5.8. Zobowiązanie dłużnika z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego a nienależnie pobrane świadczenia	183
5.9. Utrata statusu dłużnika alimentacyjnego – przeprowadzenie postępowania	184
5.10. Spełnienie warunków do uchylenia decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	185
5.11. Wniosek dłużnika alimentacyjnego o zwrot zatrzymanego prawa jazdy – potwierdzenie wpłat alimentów	186
5.12. Postępowanie wobec dłużnika alimentacyjnego przebywającego w zakładzie karnym	187
5.13. Przesłanki umorzenia postępowania przez komornika – pobyt dłużnika alimentacyjnego za granicą	188
5.14. Działania wobec dłużnika alimentacyjnego mieszkającego za granicą	189
5.15. Umorzenie odsetek dłużnikom alimentacyjnym przebywającym za granicą	190
5.16. Przesłanki umorzenia należności dłużnikowi alimentacyjnemu	191
5.17. Wniosek dłużnika alimentacyjnego o umorzenie odsetek z tytułu zadłużenia – właściwość organu	192
6. Wzory	193

Rozdział VII. Egzekucja świadczeń alimentacyjnych prowadzona przez komornika sądowego (Angelika Durda)	197
1. Wprowadzenie	197
2. Obowiązek alimentacyjny	198
2.1. Istota obowiązku alimentacyjnego	198
2.2. Wyłączenia i wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego	199
3. Wszczęcie postępowania egzekucyjnego o świadczenie alimentacyjne	200
3.1. Zagadnienia ogólne	200
3.2. Uprawnieni do złożenia wniosku egzekucyjnego. Reprezentacja	201
3.2.1. Wierzyciel egzekwujący	201
3.2.2. Przedstawicielstwo ustawowe	202
3.2.3. Pełnomocnik	202
3.2.4. Prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich lub organizacje pozarządowe	203
3.2.5. Przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego lub jego wszczęcie przez organ właściwy wierzyciela	203
3.2.6. Inne podmioty uprawnione do wszczęcia postępowania egzekucyjnego o świadczenie alimentacyjne	204
3.3. Wniosek egzekucyjny	205
3.3.1. Treść wniosku egzekucyjnego	205
3.3.2. Wniosek o wszczęcie egzekucji z urzędu	206
3.3.3. Analiza złożonego wniosku przez organ egzekucyjny	206
3.3.4. Wniosek organu właściwego wierzyciela na podstawie art. 27 ust. 8 PomocAlimU	207
3.3.5. Data powstania zobowiązania	208
3.3.6. Sposób naliczania odsetek	208
3.4. Tytuł wykonawczy	209
3.4.1. Wymagane elementy tytułu wykonawczego	209
3.4.2. Ostateczna decyzja przyznająca świadczenia z funduszu alimentacyjnego jako inny tytuł wykonawczy	210
3.4.3. Zagraniczny tytuł egzekucyjny jako tytuł wykonawczy	210
3.5. Zwolnienie od kosztów	211
3.6. Właściwość organu egzekucyjnego	212
3.6.1. Właściwość funkcjonalna i rzeczowa	212
3.6.2. Właściwość przemienne w postępowaniu o egzekucję alimentów	213
4. Prowadzenie postępowania egzekucyjnego o świadczenie alimentacyjne	214
4.1. Ogólne zasady prowadzenia postępowania	214
4.2. Sposoby egzekucji świadczeń alimentacyjnych	215
4.2.1. Zagadnienia ogólne	215
4.2.2. Egzekucja z ruchomości	215
4.2.3. Egzekucja z wynagrodzenia za pracę	220

4.2.4. Egzekucja z wierzytelności na rachunku bankowym	224
4.2.5. Egzekucja z innych wierzytelności i praw majątkowych	225
4.2.6. Egzekucja z nieruchomości	227
4.3. Szczegółowe czynności w egzekucji alimentów	233
4.3.1. Prowadzenie dochodzenia w trybie art. 1086 KPC	233
4.3.2. Uchylenie się dłużnika od alimentacji	237
5. Normy prawa międzynarodowego w zakresie dochodzenia świadczeń alimentacyjnych od dłużnika przebywającego poza granicami kraju	238
5.1. Określenie jurysdykcji sądu	238
5.2. Konwencja nowojorska	241
5.2.1. Wniosek o wszczęcie postępowania	241
5.2.2. Obowiązki organu przesyłającego	241
5.2.3. Obowiązki organu przyjmującego	242
5.2.4. Przebieg postępowania	242
5.3. Konwencja haska	242
5.4. Zasada wzajemności	243
6. Udział ośrodka pomocy społecznej w sprawach o alimenty	244
6.1. Fundusz alimentacyjny	244
6.1.1. Definicja i cele funduszu alimentacyjnego	244
6.1.2. Uprawnienia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta	245
6.2. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	245
6.2.1. Istota i cel świadczeń z funduszu alimentacyjnego	245
6.2.2. Bezskuteczność egzekucji	246
6.3. Współdziałanie wójta, burmistrza, prezydenta miasta z komornikiem sądowym	247
7. Kolejność zaspokajania wierzycieli	248
7.1. Zagadnienia ogólne	248
7.2. Kolejność zaspokajania	248
7.2.1. Zasady podziału sumy uzyskanej z egzekucji	248
7.2.2. Kolejność zaspokajania wierzycieli zgodnie z KPC	249
7.2.3. Kolejność zaspokajania wierzycieli zgodnie z art. 28 ust. 1 PomocAlimU	252
7.2.4. Kolejność zaspokajania wierzycieli po zaprzestaniu wypłaty świadczenia z funduszu alimentacyjnego	253
8. Zaświadczenie o bezskuteczności egzekucji	253
8.1. Zagadnienia ogólne	253
8.2. Podmioty upoważnione do złożenia wniosku o wydanie zaświadczenia	254
8.3. Treść zaświadczenia	254
9. Zakończenie postępowania o egzekucję alimentów	255
9.1. Termin i przyczyny wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego	255

9.2. Przedawnienie roszczeń alimentacyjnych	256
9.3. Umożnienie postępowania egzekucyjnego	257
9.3.1. Zagadnienia ogólne	257
9.3.2. Umożnienie postępowania z urzędu	257
9.3.3. Umożnienie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela	259
9.3.4. Umożnienie postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika	259
9.3.5. Skutki umożnienia postępowania egzekucyjnego	259
9.3.6. Umożnienie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie wniosku ZUS jako likwidatora funduszu alimentacyjnego	260
Rozdział VIII. Księgowanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego	
(Ewa Pawka-Nowak)	263
1. Wprowadzenie	263
2. Schematy księgowe z wyjaśnieniami	264
2.1. Wypłata świadczeń dla osób uprawnionych	264
2.2. Należności od dłużników alimentacyjnych	267
2.3. Świadczenia nienależnie pobrane	269
2.4. Koszty obsługi świadczeń z funduszu alimentacyjnego	270
2.5. Umożnienie i odpis należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego	271
2.6. Odsetki od należności dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego	273
3. Realizacja dochodów z wpłat dłużników alimentacyjnych z tytułu zwrotu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego i sposób ich ujęcia w sprawozdawczości	275